

Specjalni sprawozdawcy ONZ uważają, że środki zabezpieczające przed COVID-19 nie mogą usprawiedliwiać nadmiernego użycia siły

GENEWA (17 kwietnia 2020 r.) – Eksperti ONZ ds. przestrzegania praw człowieka* wyrazili głębokie zaniepokojenie rosnącą liczbą przypadków zabójstw i innych aktów przemocy dokonywanych przez policję w kontekście środków nadzwyczajnych związanych z epidemią COVID-19.

„Jesteśmy zaniepokojeni doniesieniami o zabójstwach i innych przypadkach nadmiernego użycia siły, szczególnie wobec osób żyjących w trudnej sytuacji”, mówią specjaliści sprawozdawcy.

„Osoby znajdujące się w trudnej sytuacji, takie jak osoby żyjące w ubóstwie, w slumsach, osoby bezdomne, osoby należące do mniejszości, osoby zatrzymane, kobiety i dzieci będące ofiarami przemocy domowej, migranci, uchodźcy, kobiety transpłciowe oraz wszyscy, którzy bronią swoich praw zostali dotknięci epidemią wirusa w nieproporcjonalnie duży sposób. Polityka zakazująca odwiedzin w domach opieki i placówkach opieki domowej zwiększa ryzyko przemocy, złego traktowania, znęcania się i zaniedbywania osób starszych oraz innych osób, które mieszkają w instytucjach opiekuńczych.”

„Żadne z tych osób, które ze względu na warunki życia zostały już w nieproporcjonalnie duży sposób dotknięte epidemią wirusa nie mogą dodatkowo stać się ofiarami działań związanych ze stanem nadzwyczajnym”.

Eksperti przypomnieli rządowi i organom ścigania, że zakaz samowolnego pozbawiania życia, torturowania oraz innego złego traktowania ma charakter bezwzględny i nie przewiduje się od niego jakichkolwiek odstępstw.

„Nawet w stanie wyjątkowym użycie siły musi się odbywać przy przestrzeganiu zasad zgodności z prawem, konieczności, proporcjonalności oraz ostrożności. Zasady te wymagają, aby unikać używania siły i broni palnej, a przed zastosowaniem środków przemocy wyczerpać wszystkie możliwe środki pokojowe”.

Eksperti przypomnieli, że organy ścigania powinny używać siły tylko wtedy, gdy jest to absolutnie konieczne. Siła zagrażająca życiu powinna być stosowana wyłącznie do obrony przed bezpośrednim zagrożeniem życia, ale nawet wówczas zawsze należy podjąć odpowiednie środki ostrożności, aby zapobiec utracie życia.

„Nieprzestrzeganie godziny policyjnej lub jakichkolwiek ograniczeń swobody przemieszczania się nie może uzasadniać nadmiernego użycia siły przez policję; pod żadnym pozorem nie powinno to prowadzić do użycia siły zagrażającej życiu.”

Eksperti twierdzą, że należy podjąć dalsze środki na rzecz ochrony prawa do życia i godności, biorąc pod uwagę fakt, że tak wielu ludzi nie ma domów, w których mogliby pozostawać w zamknięciu, lub też mieszka w warunkach przeludnienia i braku pewności, nie dysponując możliwościami utrzymania swoich rodzin podczas izolacji.

„Nie można zostać w domu, jeżeli się go nie ma. Nie można pozostać w zamknięciu, jeżeli nie da się wyżywić rodziny” - zauważyli eksperci w dziedzinie praw człowieka. „Jak zachować odległość fizyczną w miejskich slumsach? Jak może zjeść i napić się ktoś, kto jest pracownikiem najemnym i musi codziennie wyjść, aby zarobić na to pieniądze?”

„Ponadto, zważywszy na dużą liczbę zakażeń COVID-19 wśród funkcjonariuszy policji działania policyjne mogą stanowić dodatkowe źródło ryzyka zakażenia ludzi znajdujących się już i tak w trudnych sytuacjach, które nie mogą być nieuwzględniane przy wykorzystywaniu władzy policyjnej.”

Eksperti wezwali rządy do opracowania specjalnych środków służących złagodzeniu nieproporcjonalnych skutków środków nadzwyczajnych wobec grup znajdujących się w trudnej sytuacji, a także ochronie tych grup.

„Ważne jest, aby organy ścigania brały pod uwagę sytuację lokalną oraz potrzeby i słabsze strony poszczególnych grup ludzi, a uciekając się do użycia siły zachowywały ostrożność w celu zapewnienia, że jej użycie jest konieczne i proporcjonalne”, stwierdzili eksperci. „W przypadku milionów ludzi środki nadzwyczajne mogą stanowić bardziej bezpośrednie zagrożenie dla życia, możliwości utrzymania się oraz godności tych osób niż sam wirus. Są lepsze sposoby działania policji niż użycie siły.”

„Podczas wdrażania środków nadzwyczajnych jako zasady działania policji zalecamy dyskusję, udzielanie instrukcji, konsultacje oraz angażowanie społeczności lokalnych. Tego wymaga prawo międzynarodowe, ponieważ jest to niezbędne do ochrony praw człowieka w czasach epidemii”- podsumowali eksperci.

Specjalny sprawozdawca ONZ ds. egzekucji wykonywanych bez wyroku sądowego, doraźnie lub samowolnie, Agnès Callamard, publikuje informacje o prawach człowieka [[Human Rights Dispatches](#)] analizujące istotne kwestie dotyczące praw człowieka w kontekście pandemii koronawirusa. Inne konkretne działania zalecane przez pozostałych specjalnych sprawozdawców można znaleźć [tutaj](#).

*Eksperti: Agnès Callamard, specjalny sprawozdawca ds. egzekucji wykonywanych bez wyroku sądowego, doraźnie lub samowolnie; **Victor Madrigal-Borloz**, niezależny ekspert w dziedzinie ochrony przed przemocą i dyskryminacją ze względu na orientację seksualną i tożsamość płciową; **Leilani Farha**, specjalny sprawozdawca ds. właściwych warunków mieszkaniowych jako elementu prawa do odpowiedniego poziomu życia oraz prawa do niedyskryminacji na tym tle; **Yanghee Lee**, specjalny

sprawozdawca ds. sytuacji praw człowieka w Myanmarze; **Fernand de Varennes**, specjalny sprawozdawca ds. mniejszości; **Bahame Nyanduga**, niezależny ekspert ds. przestrzegania praw człowieka w Somalii; **Ahmed Shaheed**, specjalny sprawozdawca ds. wolności religii i przekonań; **Urmila Bhoola**, specjalny sprawozdawca ds. współczesnych form niewolnictwa; **Maud de Boer-Buquicchio**, specjalny sprawozdawca ds. sprzedaży i seksualnego wykorzystywania dzieci; **Michel Forst**, specjalny sprawozdawca ds. sytuacji obrońców praw człowieka; Grupa robocza ds. zaginięć na skutek użycia siły lub bez woli osób zaginionych: **Luciano A. Hazan** (przewodniczący), **Tae-Ung Baik** (wiceprzewodniczący), **Houria Es-Slami**, **Henrikas Mickevičius**, **Bernard Duhaime**; **David Kaye**, specjalny sprawozdawca ds. promowania i ochrony prawa do wolności opinii i swobody wypowiedzi; **S. Michael Lynkthe**, specjalny sprawozdawca ds. przestrzegania praw człowieka na terytoriach palestyńskich okupowanych od 1967 r.; **David R. Boyd**, specjalny sprawozdawca ds. praw człowieka i środowiska; **Maria Grazia Giammarinaro**, specjalny sprawozdawca ds. handlu ludźmi, w szczególności kobietami i dziećmi; **Diego García-Sayán**, specjalny sprawozdawca ds. niezależności sędziów i prawników; **Elizabeth Broderick** (wiceprzewodnicząca), **Alda Facio**, **Ivana Radačić**, **Meskerem Geset Techane** (przewodnicząca), **Melissa Upreti**, Grupa robocza ds. dyskryminacji kobiet i dziewcząt; **Dainius Pūras**, specjalny sprawozdawca ds. prawa do zdrowia fizycznego i psychicznego; **E. Tendayi Achiume**, specjalny sprawozdawca ds. współczesnych form rasizmu, dyskryminacji rasowej, ksenofobii i związanej z nimi nietolerancji; **Alice Cruz**, specjalny sprawozdawca ds. eliminacji dyskryminacji osób dotkniętych trędem oraz członków ich rodzin; **Alioune Tine**, niezależny ekspert ds. przestrzegania praw człowieka w Mali; **Javaid Rehman**, specjalny sprawozdawca ds. przestrzegania praw człowieka w Islamskiej Republice Iranu; **Livingstone Sewanyana**, niezależny ekspert w dziedzinie propagowania demokratycznego i sprawiedliwego porządku międzynarodowego; **Fionnuala D. Ní Aoláin**, specjalny sprawozdawca ds. promowania i ochrony praw człowieka oraz podstawowych wolności podczas działań zwalczających terroryzm; **Yao Agetse**, niezależny ekspert ds. przestrzegania praw człowieka w Republice Środkowoafrykańskiej; **Clément Nyaletsossi Voule**, specjalny sprawozdawca ds. przestrzegania prawa do wolności zgromadzeń i zrzeszania się; **Koumbou Boly Barry**, specjalny sprawozdawca ds. prawa do edukacji; **Catalina Devandas-Aguilar**, specjalny sprawozdawca ds. przestrzegania praw osób niepełnosprawnych; **Rosa Kornfeld-Matte**, niezależny ekspert w dziedzinie korzystania ze wszystkich praw człowieka przez osoby starsze; **Philip Alston**, specjalny sprawozdawca ds. praw człowieka w kontekście skrajnego ubóstwa; **José Antonio Guevara Bermúdez** (przewodniczący), **Leigh Toomey** (wiceprzewodnicząca ds. informacji), **Elina Steinerte** (wiceprzewodnicząca ds. dalszych postępowań), **Seong-Phil Hong** i **Sètonji Adjovi**, Grupa robocza ds. arbitralnych aresztowań; **Ahmed Reid** (przewodniczący), **Dominique Day**, **Michał Balcerzak**, **Ricardo A. Sunga III** i **Sabelo Gumedze**, Grupa robocza ekspertów ds. osób pochodzenia afrykańskiego; **Chris Kwaja** (przewodniczący), **Jelena Aparac**, **Lilian Bobea**, **Sorcha MacLeod** i **Saeed Mokbil**, Grupa robocza ds. wykorzystywania najemników w celu łamania praw człowieka i zakłócania korzystania z prawa narodów do samostanowienia; **Nils Melzer**, specjalny sprawozdawca ds. tortur i innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania; **Rhona Smith**, specjalny sprawozdawca ds. przestrzegania praw człowieka w Kambodży; **Alena Douhan**, specjalny sprawozdawca ds. negatywnego wpływu jednostronnych środków przymusu na korzystanie z praw człowieka; **Ikponwosa Ero**, niezależny ekspert w dziedzinie korzystania z praw człowieka przez osoby dotknięte albinizmem.

Jeżeli zależy Ci na świecie, w jakim żyjemy...
STAŃ W OBRONIE czyichś praw już dziś.
#Standup4humanrights
i odwiedź stronę <http://www.standup4humanrights.org>